

MAROSVÁSÁRHELY ÉS VÁRTEPLOMA

szerkesztette:

MEDVIGY ENDRE

Budapest 1990.

0202-8220

SZÉFEDDIN SEFKET BEY:

MAROSVÁSÁRHELY...

(Részlet)

Marosvásárhely városi levéltárában sárguló fóliánsok őrzik a városról szóló egykorú jellemzést. Kisbacsoni Benkő Károly róttá ezeket az ízes sorokat: „Vásárhely célszeres, szorgalommal alapult, gyökösödött, s nem csak egyetlen királyi, hanem legelső Várossa is lett a Székelyföldnek, hol a tudományok, művészet, mesterségek, kereskedés, gazdaság, harciasság kitűnőleg honosok valának mindenkor, számos jótékony intézetei léteztek s vagynak ma is, bár ha sűrű, romboló viharok ottan nem kevésbé akadályozzák is, éppen nem tesped, sőt iparosán halad nagy rendeltetése felé, mely mind országosan szinte közép ponti fekvésénél, mind nevekődő népességénél fogva szebb jövődőt ígéri szellemi, anyagi tekintetben.”

Ehhez a százasztendős, arhaizáló nyelvezetű jellemzéshez a teljesség kedvéért hadd biggyesztem hozzá azt a képet, amelyet két évtizede porló, szelíd és bőbeszédű nénikém festett, nekem a béke aranyló idejét élő, századelői Vásárhelyről.

Milyen volt ez a kép? Kissé tetszelgő és romantikus, mint általában a századforduló zsánerfestésze, de báját és vonzó jellegzetes színeit már csak szülőink illúziói kedvéért sem szabad kétségbevonnunk. Illesse hát a szó néhai nénikénket:

„Jókedélyű, rangos és szerfelett pallérozott külsejű város a nagy városalkotók fajtájából való Bernády Gyurka polgármester úr jóvoltából, ki dicséretes szenvedéllyel még a külvárosi sikátorokba is elvitte a csatornázás és a tükörsíma, flaszteres út áldásait. Napközben serény és csillapíthatatlanul pénzhajszoló, de ahogy a Somostető felől szederjesedni kezd az égálja s lágy párák bocsátkoznak a Maros vizére, azonmód tékozolni kezd és könnyen, fényesen élni. Mondják, ha történetesen Vásárhelyt néhány órával tovább tartana az éjszaka, mint másutt, tán egy selejtes rézpicula sem maradna a polgári jómód megalapozására. Dehát a lelkiismeretes Napvándor egyszer sem tévelyedik el síma pályáján s ezért cigánypalota egy sem épül, viszont patriarchális kertes ház, villa, annál több.

Valójában csak este igazán élni Vásárhely. Az első szürkületre benépesedik a Bethlen Gábor-utca lejtős, sűrűlombú sétánya, lebegni kezd a plörözös kalapok halavány tollrengetegétől, suhogni a sleppek illatos áradatától és pengeni a tiszturak csillagos sarkantyúitól. Meleg hársszag úszik a nyári csillagok

alatt, finoman összefodrozódva a zenepavillonból jövő térzene bécsi andalgójával s a jótét árnyba vont padokon apró szerelmi viharok támadnak, komolykodó fogadkozások és egetvívó nagy ígéretek lob- bannak fel, mint ártatlan csillagszórók. E felelőtlen, fiatal szerelmes sétány felett szigorú egyenes vonalival és kis elnézéssel áll az ősi várbéli református szentegyháza tornya.

Ám van a város társadalmának egy rétege, mely a légnemű semmissége oskoláját kijárva, a gyakorlati örömök hívévé esküdött. Számukra létesültek a történelmi patinától ékes flekkenezők, amelyek így az estalkony óráiban vastag bélszínű párat bocsájtanak a város fölé s míg az áthévuIt rácsonk hamvasodni kezdenek a véres és borral locsolt hússzeletek, a kompánia „napos” tagja a falapítón elmélyüIt hivatásérzettel s némi szakmai göggel metélmi kezdí a leveses és vajszínre ért káposztacikát, majd paprika és só hozzáadásával megkeveri a borosmártást. Fejedelmi pillanatot, midőn szapora csettintések közepett befut az első omlóspuha szelet, karmonádli vagy bornyúcomb, hogy aztán egy sor más táji hús után a bélszín, a nyaklebernyegből metélt brézli s végül koronaként a pirult malacfarok következzenek. Az aromás küköllei vagy lekencei bor csak áldás az áldásra s ha aztán a mogyorónagyságú mazsolákkal ékített vargabéles is rendeltetési helyére jut, van, aki fennhangon vallja, hogy nincs telítettebb, szebb pillanata a földi létnek, mint ez a terpesztően elnehezüIt állapot . . . Hajnal felé számos kalap meg ezüstgombos bot gazdát cserél, de arra való a nappal, hogy visszacserélődjék. A komótos konflisló pedig tudja kötelességét s már a szokásrend folytán is eligazodik a szinte mindeannapos pirkadati úton.”

Hát ilyesféleként élt a századfordulón, a híres-neves székely székváros rangos úri népe, legalábbis néhai nénikém lefestése szerint. Mi, akik zordabb erdélyi idők sorstársai lettünk, ebből a sleppes, térzenés, flekkes romantikából már csak anekdotikus visszaemlékezések formájában részleődünk.

Széfeddin Sefket bey: A hét vár országa. Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, 1941., 196—198. oldal. A szemelvény eredeti címe: Marosvásárhely két arca.